

Klimatkontrakt 2030

Mellan Örebro kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	6
5.2 Klimatfärdplan 2030	9
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	14
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	15
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	15
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	16
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	16
7. Viable Cities åtaganden	16
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	16
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	17
7.3 Innovation, implementering och skalning	17
7.4 Samordnad finansiering	18
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	18
Klimatkontrakt 2030	19
Bilaga 1 – Länkar till dokument	20
Bilaga 2 – Omställningskartan	21

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Örebro kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Världorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Örebro kommun väljer att ingå partnerskap kring Klimatneutrala städer 2030 därför att vi har höga ambitioner på klimatområdet och vill driva på klimatomställningen med ökad takt. Vi ser nätverket inom Klimatneutrala städer 2030 som ett viktigt forum och sammanhang för erfarenhetsutbyte, samverkan och gemensam kraftsamling för att mobilisera fler att delta i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Stödet från Viable Cities, som koordinerande, mobiliserande och faciliterande aktör, möjliggör gemensamma utvecklingsprocesser och skapar förutsättningar för en bredare informationsspridning och deltagande i konferenser, workshops och andra relevanta forum för att sprida och ta del av resultat och lärdomar i klimatomställningsarbetet. Örebro ser också stor potential i samverkan och dialog med myndigheterna, bland annat kring gemensam policyutveckling och möjligheter till extern finansiering.

5.1 Klimatmål 2030

Mål och nuläge

År 2020 antog Kommunfullmäktige i Örebro kommun ett program för hållbar utveckling som grundar sig på de globala målen i Agenda 2030. Programmet fastslår den politiska viljeinriktningen samt uttrycker värdegrund och önskvärd samhällsutveckling inom Örebro kommun fram till år 2050. Programmet innehåller en målstruktur med sex målområden, tre övergripande mål till år 2050 och 51 delmål till år 2030 (med vissa undantag angående målår). Målen i programmet är odelbara och måste hanteras gemensamt. Under målområde 5 *Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald* finns följande delmål för Örebro kommunkoncern respektive Örebro kommun som geografiskt område:

- År 2030 är Örebro kommunkoncern klimatneutral.
- År 2040 är Örebro kommunkoncern klimatpositiv.
- År 2045 är Örebro kommun som geografiskt område klimatneutralt.
- År 2050 är Örebro kommun som geografiskt område klimatpositivt.

Klimatmålen innefattar konsumtionsbaserade utsläpp, det vill säga utsläpp som uppstår genom hela värdekedjan. Det innebär att kommunen behöver ta hänsyn till alla klimatutsläpp som sker av kommunkoncernen, kommuninvånare och verksamheter inom Örebro kommuns geografiska område, oavsett om de uppstår inom eller utanför kommunens och Sveriges gränser. Att inkludera konsumtionsbaserade utsläpp är ett ambitiöst mål och det är viktigt att kommunen utvecklar arbetssätt, mål och indikatorer som skapar verkstad och effekt i relation till målen.

För att konkretisera de övergripande klimatmålen i program för hållbar utveckling har Örebro kommun en klimatstrategi. Klimatstrategin, som nyligen reviderades och beslutades i juni 2024, innehåller sex fokusområden, dessa är transporter och mobilitet, energi, byggnation, livsmedel och jordbruk, konsumtion och avfall samt kolinlagring. Strategin har fokus på nya arbetssätt och syftet med dessa är att öka samverkan, skapa samsyn, prioritera rätt aktiviteter och ta snabbare kliv framåt i omställningsarbetet, bland annat genom ett klimatomställningsteam. Ambitionen med klimatomställningsteamet är att skapa ett bredare perspektiv på klimatomställningen som behöver göras inom kommunkoncernen. En viktig funktion och ett viktigt perspektiv i klimatomställningsteamet är social hållbarhet, för att skapa delaktighet, förstå hur klimatomställningen berör olika grupper och hur aktiviteter kan integreras inom initiativ för social hållbarhet för gemensamma effekter. En annan viktig funktion och perspektiv i klimatomställningsteamet är klimatsmart finansiering, vilket bland annat handlar om att klimatsmarta beslut behöver integreras med ekonomiska kalkyler och en samlad bild behöver ges av vilka åtgärder och investeringar som krävs för att nå uppsatta klimatmål.

Positiva mervinster av klimatomställningen

Positiva mervinster av klimatåtgärder kommer att tydliggöras i samband med att aktiviteter för utsläppsminskningar föreslås, detta för att skapa beslutsunderlag som möjliggör rätt prioriteringar. Genom att implementera klimatstrategins arbetssätt kan en ökad kraft och ett ökat driv i klimatomställningen generas, en omställning som också kommer att ge stora samhällsvinster inom såväl ekologisk som social och ekonomisk hållbarhet. Klimatomställningen ger exempelvis renare luft genom mindre biltrafik i tätorter, bättre folkhälsa genom aktivt resande, ökad biologisk mångfald genom fler grönområden, nya affärsmöjligheter och ökad beredskap genom större lokal försörjning. Genom såväl klimatomställningsteam som klimatstyrgrupp är ambitionen att få ett bredare perspektiv på omställningen och säkerställa att aktiviteter som bidrar till multipla nyttor och synergier prioriteras. Klimatstyrgruppen består av representanter från kommunkoncernens förvaltningar och bolag och sammansättningen utgår från koncernens största utsläppsområden och upptagsområden, samt funktioner som anses ha störst rådighet för minskad klimatpåverkan för kommunkoncernen och det geografiska området.

Klimatutsläpp och viktigaste gap i relation till målsättningar

Den årliga uppföljningen av Örebro kommuns klimatmål visar att utsläppen inom kommunkoncernen och inom det geografiska området minskar, vilket är en trend de senaste åren. Men tyvärr minskas inte utsläppen i den takt som krävs för att vara i linje med målen. Det finns olika metoder och systemgränser för att beräkna klimatutsläpp. Örebro kommuns uppföljning utgår ifrån systemgränserna; kommunkoncernens utsläpp, territoriella utsläpp inom det geografiska området och konsumtionsbaserade utsläpp, som ett kompletterande mått till de territoriella utsläppen.

Hur snabbt utsläppen måste minska är dock inte helt konkretiserat. Ett arbete med koldioxidbudgetar för Örebro har gett en viss vägledning, men data vad gäller konsumtionsbaserade utsläpp är fortfarande bristfällig för kommunkoncernen och det geografiska området. Eftersom bilden av klimatutsläppen är ofullständig har delmål eller kvantifieringar av utsläppsmål för totala klimatpåverkan undvikits i dagsläget. Med bakgrund av detta kan gapet, för att nå målet om klimatneutralitet, därför inte identifieras i nuläget.

Under vissa av klimatstrategins sex fokusområden har de långsiktiga klimatmålen kunnat konkretiseras. Huruvida mål har kunnat konkretiseras eller inte beror dels på mognadsgraden av att kunna sätta mätbara och tidsatta mål inom ett fokusområde, dels på befintlig målstyrning. Nedan ges några exempel på målskrivningar under fokusområde energi respektive byggnation.

- Elanvändningen ska effektiviseras med 12 procent till år 2030, jämfört med användningen år 2022.
- Fjärrvärmeanvändningen ska effektiviseras med 8 procent till år 2030, jämfört med användningen år 2022.
- År 2030 ska samtliga nybyggnadsprojekt inom kommunkoncernen och lokalprojekt uppnå 20 procent lägre klimatavtryck än 2025 års gränsvärde enligt Boverket.
- År 2030 ska den totala mängden klimatutsläpp från anläggningsprojekt inom kommunkoncernen vara 20 procent lägre än den totala mängden klimatutsläpp från 2025 inom kommunkoncernen.

Det fortsatta arbetet kommer ha fokus på att förbättra datainsamlingen, att sätta mål inom de områden som går att kvantifiera, att prioritera scenarioanalyser för utsläppsminskningar och att etablera och implementera arbetssätt som leder till en förflyttning inom olika fokusområden. Det finns också ett behov av att ta fram en samlad bild av den klimatbudget som kommer att behövas för att nå uppsatta klimatmål, vilket handlar om både investeringar och drift. Ett arbete kring klimatinvesteringsplanering är påbörjat och beskrivs närmare under rubriken "Klimatinvesteringsplan 2030".

Utsläpp per scope

Örebro kommuns klimatstrategi har som ambition att ge en helhetsbild av kommunens klimatutmaningar inom kommunkoncernen och inom det geografiska området. Fem av strategins sex fokusområden står för de största utsläppen inom kommunkoncernen och den geografiska platsen. Fokusområde kolinlagring står för upptag av växthusgaser, vilket är en förutsättning för att nå kommunens klimatmål. Kommunkoncernens utsläpp inom scope 1 och 2 kommer i huvudsak från fokusområde energi och transporter medan utsläppen inom scope 3 i huvudsak kommer från fokusområde byggnation, livsmedel och jordbruk samt konsumtion och avfall. Som nämnts ovan saknas det dock heltäckande data för utsläppen inom scope 3 i dagsläget.

Utifrån arbetet med koldioxidbudgetar för Örebro finns det indikationer på att cirka 30 procent av kommunkoncernens konsumtionsutsläpp från varor och tjänster saknas i uppföljningen idag. För att ta reda på de utsläpp som saknas i dagsläget skulle en miljöspendanalys kunna vara ett verktyg, men det kan även vara möjligt att använda sig av andras lärdomar kring miljöspendanalyser. Vad som är bästa lösningen framåt behöver undersökas. Kommunkoncernen behöver även undersöka vad som krävs för att använda sig av en standardiserad metod för klimatuppföljning, exempelvis Greenhouse Gas Protocol.

Även om heltäckande data över klimatutsläppen inte finns tillgängliga i dagsläget behöver aktiviteter genomföras och arbetet drivas framåt utifrån den kunskap och information som finns idag. Genom att implementera klimatstrategins nya arbetssätt är ambitionen att skapa förutsättningar för samverkan, samsyn och samordnade insatser som ger ökad kraft i arbetet för att minska utsläppen inom samtliga tre scope.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Klimatstrategin utgör Örebro kommuns portfölj av satsningar och syftar till att förstärka förmågan och påskynda omställningen till ett hållbart och klimatpositivt Örebro. För att lyckas med klimatomställningen har sju övergripande förutsättningar för omställningsarbetet identifierats. Arbete pågår inom de flesta av områdena och är en del av ett kontinuerligt utvecklingsarbete.

- En visuell uppföljningsmodell där det går att se klimatpåverkan från enskilda bolag och förvaltningar på ett tydligt sätt.
- Scenarioanalyser som visar på utsläppsminskningar inom olika områden och analyser av vilka åtgärder som ger störst effekt.
- En kartläggning av koncernens totala klimatpåverkan, vilket inkluderar klimatutsläpp från inköpta varor och tjänster.

- En metod och ett arbetssätt för att integrera det ekonomiska perspektivet till klimatomställningen.
- Integrering av social hållbarhet som perspektiv, utifrån hur människor påverkas och påverkar klimatet på olika sätt beroende på skillnader i förutsättningar, livsvillkor och levnadsvanor.
- Kompetensutveckling och kontinuerlig utbildning för att minska klimatutsläppen inom koncernen.
- En helhetssyn kring lokalisering och markanvändning som hanteras inom kommunens översiktsplan.

Prioriterade insatser

Under respektive fokusområde i klimatstrategin finns mål, ställningstaganden och insatser. Insatserna beskriver de områden där en förflyttning mot klimatmålen förväntas ske inom kommunkoncernen eller det geografiska området. Nedan presenteras några exempel på prioriterade insatser inom strategins sex fokusområden. Insatserna för det geografiska området kräver en bredare samverkan med såväl näringsliv, akademi och civilsamhälle som med kommuninvånare och andra offentliga aktörer.

- Transporter och mobilitet:
 - Öka andelen fossilfria fordon och drivmedel inom koncernen.
 - Utveckla laddinfrastruktur för elfordon inom koncernen.
 - Öka medvetenhet och agerande i enlighet med kommunens reseriktlinjer.
 - Öka samverkan mellan olika aktörer inom trafik- och samhällsplanering för att underlätta hållbart resande.
- Energi:
 - Öka energieffektiviseringen inom koncernen.
 - Öka egen produktion av förnybar energi inom koncernen.
 - Öka samverkan med den lokala fjärrvärmeleverantören för att minska klimatpåverkan från fjärrvärmerna.
 - Utveckla flexibla lösningar inom energisystemet tillsammans med andra aktörer.
- Byggnation:
 - Utveckla metoder, arbetssätt och kunskaper för att nyttja cirkulära materialflöden inom koncernen, exempelvis återbruk av material inom ny- och ombyggnation.

- Öka kunskapen om olika upphandlingsformer och klimatkrav som underlättar pilotprojekt och gynnar minskad klimatpåverkan.
- Öka kunskapsutbytet mellan kommunala aktörer och andra aktörer inom byggbranschen.
- Öka kunskapen om och utred förutsättningar för minskade klimatutsläpp inom markanvisningstävlingar.
- Livsmedel och jordbruk:
 - Öka samverkan och utveckla arbetssätt kring klimatsmart mat inom kommunens verksamheter.
 - Utveckla arbetet med mätning, uppföljning och genomförande av åtgärder för att minska matsvinnet inom kommunens verksamheter.
 - Öka kunskapen hos invånarna om klimatsmart mat och matsvinn, samt uppmuntra till klimatsmarta val för konsumtion av livsmedel.
 - Utveckla metoder och arbetssätt för att stimulera minskade klimatutsläpp från jordbruk och livsmedelsproduktion, vid utarrendering av kommunal mark.
- Konsumtion och avfall:
 - Utveckla arbetet med klimatkrav och uppföljning vid upphandling.
 - Utveckla system och organisation för internt möbel- och materialåterbruk.
 - Utveckla utbildningsinsatser och arbeta med beteendefrågor kopplat till produkter som används i kommunala verksamheter för att öka graden av återbruk.
 - Öka kunskapsutbytet, utveckla arbetssätt och samverkan mellan kommunkoncernen och andra aktörer för att främja en cirkulär ekonomi, exempelvis genom att stötta och premiera lokalt och socialt entreprenörskap som är klimatsmart.
- Kolinlagring
 - Öka kunskap och kompetens om kolinlagring som kompensationsåtgärd i relation till utsläpp.
 - Öka andelen grönyta i stadsmiljön och se över val av skötselmetoder.
 - Utveckla metod och arbetssätt för hur kommunen kan stimulera kolinlagring på kommunal mark vid markarrendering.
 - Utveckla samverkan med andra aktörer för att öka kolinlagringen inom kommunens geografiska område.

För att skapa ytterligare konkretisering och framåtdrift inom de utpekade insatsområdena kommer en årlig aktivitetsplan att tas fram. Aktivitetsplanen har som syfte att fånga upp de aktiviteter som är koncernövergripande och som kräver gemensam handling eller effekt kopplat till strategin. Ambitionen är att aktivitetsplanen ska stämmas av med en extern referensgrupp för att få en bredare förankring av genomförandet. Klimatstrategins arbetsgrupper kommer föreslå aktiviteter till aktivitetsplanen, klimatstyrgruppen gör sedan en prioritering av aktiviteter i aktivitetsplanen och bedömer vilka aktiviteter som kan genomföras med befintliga resurser och budget och vilka som behöver lyftas till politiken och kommande budgetprocess. Kommundirektörens ledningsgrupp tar sedan beslut om aktivitetsplanen. Eftersom den reviderade klimatstrategin antogs i juni 2024 är det först under våren 2025 som kommunkoncernens första aktivitetsplan kommer att beslutas.

Några uppdrag pekas också ut i kommunledningen i Örebro övergripande strategier och budget för 2025 med plan för 2026–2028 (ÖSB). Uppdrag som lyfts i ÖSB:n är:

- Vidareutveckla arbetet med medborgardialoger på platser där örebroarna befinner sig.
- Ta fram klimatinvesteringsplan för att nå målet om klimatneutralitet år 2030.
- Implementera organisation och policy för möbel- och materialåterbruk i Örebro kommunkoncern.
- Fortsätta arbetet med innovativa lösningar för ett mer cirkulärt Örebro.
- Genomföra prioriterade energieffektiviseringsåtgärder enligt genomförd kartläggning.

Former och gemensam förmåga för governance och samverkan

Omställningstakten behöver gå betydligt mycket snabbare än vad den gjort hittills och det kräver att vi gör saker på ett annat sätt än vad vi har gjort tidigare. Med ett ökat fokus på nya och förändrade arbetssätt kan möjligheter och förutsättningar skapas för en ökad kraftsamling och acceleration för att nå klimatmålen. Klimatstrategins arbetssätt ska skapa förutsättningar för en samverkan över förvaltnings- och bolagsgränserna. Klimatstrategins arbetsgrupper utgår från strategins fokusområden och kommunkoncernens behov av samsyn inom olika områden. I dessa grupper ingår resurser från både bolag och förvaltningar. Sammansättningen kommer med stor sannolikhet att förändras över tid och även vilka arbetsgrupper som det finns behov av.

Med klimatstyrgruppen och klimatomställningsteamet är ambitionen att få ett bredare perspektiv på omställningen och säkerställa att aktiviteter som bidrar till multipla nyttor och synergier prioriteras. Både klimatstyrgruppen och klimatomställningsteamet består av representanter från kommunkoncernens förvaltningar och bolag. Klimatomställningsteamet ska hantera behov som uppstår

i de olika arbetsgrupperna och hur de bäst kan lösas med hjälp av fler perspektiv, verktyg och forum. De funktioner som föreslås till klimatomställningsteamet anses vara betydande för klimatomställningen och står för mer tvärgående perspektiv i förhållande till klimatstrategins fokusområden, till exempel social hållbarhet, digitalisering, innovationsledning, upphandling samt invånare och civilsamhälle. Digitalisering och digitala verktyg är möjliggörare för många av samhällets utmaningar. Tillgängligheten av klimatdata och smart teknik kan förändra människors behov och beteenden i grunden men smart teknik kan också skapa möjligheter för att till exempel styra energin i byggnader på helt nya sätt.

Miljöstrateger på Örebro kommun samordnar de olika arbetsgrupperna inom ramen för klimatstrategin och ansvarar för att säkerställa att det finns ett helhetstänk och en koppling mellan de olika fokusområdena. Arbetsgrupperna utgör i sin tur en viktig länk mellan kommunkoncernen och Örebro läns energi- och klimatråd, som samordnas av Länsstyrelsen i Örebro och Region Örebro län och är en central samverkansplattform för att kroka arm med och mobilisera fler aktörer. Energi- och klimatrådet samlar aktörer från näringsliv, kommuner, universitet och branschorganisationer för att gemensamt agera för att öka takten i klimatomställningen och samtidigt öka förutsättningarna för ett fossilfritt och konkurrenskraftigt län. Rådet är en viktig arena för att dela med sig av kunskap och lärdomar för bredare uppskalning och spridning, men också för att kroka arm kring gemensamma insatser för ökad effekt av klimatarbetet. Men det finns också andra nätverk och forum där Örebro kommun samverkar med andra för att driva arbetet, bland annat Samverkansrådet. I Örebro finns en överenskommelse om samverkan mellan det civila samhället och kommunen. Överenskommelsen ska bidra till att skapa samsyn och engagemang för den gemensamma utvecklingen av samhället. Arbetet inom ramen för överenskommelsen har hållbar utveckling i fokus.

Uppföljning och lärande

För att jobba strukturerat med uppföljning och analys av aktivitetsplan och klimatutsläpp kommer uppföljningen att genomföras enligt ett årshjul. Kommunen arbetar just nu med att utveckla sin uppföljningsmodell som ska synliggöra klimatutsläpp från både Örebro kommunkoncern och det geografiska området, samt relevanta indikatorer. Uppföljningen inom kommunkoncernen ska presentera olika utsläpp och upptag, samt ge möjlighet att analysera utfallet i relationen till klimatmålen för att skapa ett agerande i linje med klimatstrategin. Uppföljningen samordnas av Kommunledningsförvaltningens miljöstrateger och klimatstyrgruppen ansvarar för att analysera resultatet och säkerställa att åtgärder vidtas som leder till måluppfyllelse av klimatmålen. Klimatuppföljningen kommer årligen presenteras för politiken, men ambitionen är också att klimatutsläppen från kommunkoncernen och det geografiska området ska bli mer visuella och tillgängliga för allmänheten. I samband med uppföljningen av klimatutsläppen kommer också en ny aktivitetsplan beredas av klimatstyrgruppen och beslutas av Kommundirektörens ledningsgrupp.

Aktiviteterna i aktivitetsplanen stäms löpande av och analyseras i bland annat arbetsgrupper och klimatomställningsteam, för att sedan följas upp innan nya aktiviteter föreslås inför kommande årscykel.

Integration av klimatomställning och klimatanpassning

Som tidigare nämnts är ambitionen med klimatomställningsteamet att skapa ett bredare perspektiv på klimatomställningen som behöver göras inom kommunkoncernen. Genom att inkludera krisberedskap och samhällsplanering som funktioner och perspektiv i klimatomställningsteamet skapas förutsättningar för att integrera klimatanpassning i kommunens klimatomställningsarbete. Inom den fysiska planeringen skapas till exempel viktiga förutsättningar genom klimatsmarta, motståndskraftiga och attraktiva livsmiljöer som tar vara på naturens förmåga att ta upp koldioxid.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

För att Örebro kommun ska nå sina klimatmål behöver kunskapen om klimatinvesteringar, som ett verktyg för att realisera klimatomställningen, öka och arbetet utvecklas. Ett prioriterat uppdrag i kommunledningen i Örebros övergripande strategier och budget för 2025 med plan för 2026–2028 är att ta fram en klimatinvesteringsplan för att nå målet om klimatneutralitet år 2030. En arbetsgrupp startades upp under hösten 2024, med medarbetare från Ekonomiavdelningen och Utvecklings- och hållbarhetsavdelningen. Arbetsgruppen har i uppdrag att ta fram en struktur och ett arbetssätt för hur klimatinvesteringsplanering kan integreras i befintliga processer för lokalförsörjning, investeringar och övrig drift. Mål med arbetet är bland annat:

- Utforska hur klimatinvesteringsplanering kan integreras i befintliga processer för att säkerställa att klimatmålen nås.
- Det ska finnas förutsättningar för att göra en klimatbudget som underlag till kommunens planeringsförutsättningar.
- Öka organisationens kunskap och kompetens i arbetet med klimatinvesteringsplanering.
- Att identifiera samhällsekonomiska nyttor och sidoeffekter av investeringar i klimatomställningen.

Örebro kommun har tagit fram ett nytt grönt ramverk som kan användas för att finansiera gröna investeringar. Arbetet med klimatinvesteringsplanering måste hänga ihop med arbete inom gröna obligationer. En annan central del i arbetet med klimatinvesteringsplanering är att utveckla ett systematiskt arbetssätt för att söka extern finansiering för att täcka eventuella finansieringsgap som uppstår mellan tillgängliga resurser och behovet av ytterligare finansiering. Där ser vi potential i det

vidare utvecklingsarbetet, bland annat inom den regionala samverkansplattformen Energi- och klimatrådet samt genom samarbetet med Linköping och genomförandet av strategin för hållbar urban utveckling.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad

klimateomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällens utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med

klimatekontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketerna på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Örebro kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

John Johansson

Kommunstyrelsens ordförande,
Örebro kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Örebro kommun.

- [Klimatkontrakt 2030 Örebro version 2023](#)
- [Klimatkontrakt 2030 Örebro version 2022](#)
- [Vårt hållbara Örebro – Utvecklingsagenda med mål för 2050 och delmål för 2030](#)
- [Vårt framtida Örebro – Översiktsplan för Örebro kommun](#)
- [Övergripande strategier och budget 2025 med plan för 2026–2028 \(orebro.se\)](#)
- [Klimatstrategi Örebro kommun \(orebro.se\)](#)
- [Trafikstrategi för Örebro kommun.pdf](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

